

Är det dags för en kreativ paus?

Ellen Z Kommunikation utvecklar *retorik, kreativitet* och *livsfrågor*. I den här pausen får du **utmana din egen kreativitet, utforska retoriken** och **fundera över några livsfrågor**. Det handlar om både språkliga och andra perspektiv. Det har urartat i **tankenötter** och **ordlekar** i form av **anagram, korsord** och en udda **nyårskrönika**. Men ändå. Se det som ett alternativ till helghetsen. Du kanske vill tygla julbrådskan och landa lite? Knäcka några rebusar? Har du en penna?

Hur brukar du göra för att fånga en lyssnare eller en publik? Reklamkare, låtskrivare, talare och författare gör som de gamla grekerna och satsar på *stilfigurer*. Det är språkliga knep som gör oss aktiva. Stilfigurer skruvar in praktiska krokar i vårt sinne för att förankra upplevelser och kunskap. Mycket effektivt. Har man tur kan det även bli roligt. Några kända stilfigurer är *rim, upprepning* och *kontrast*. Nu ska du också få lära känna den fina stilfiguren *anagram*.

Ett *anagram* är en ordlek. Det funkar som ett kalejdoskop. Släng in en hög bokstäver i en tänkt behållare och rotera. Det är *samma* bokstäver som tumlar runt i kalejdoskopet hur du än vrider det, men beroende på speglarna ser du nya vinklar av ett välkänt ord. Du kastar alltså om bokstäverna i ett ord så att nya betydelser uppstår. Exempel: Av bokstäverna i ordet LUCIAKRONA kan du hitta anagrammen ANA LUCKOR I, ROCK IN AULA och KORA LUCIAN. Ordet TOMTEBLOSS ger anagram som STOL BET MOS och BLOT MOTSES. Som du märker blir det korthuggna fraser som liknar rubriker i kvällspressen. Men ge inte upp än!

Jag tänker att du kan ägna en stund åt att älta anagram. Du får ett koncentrat av december. Det är praktisk. Din guide i julcirkusen. Du sitter bekvämt med fötterna högt, går igenom listan och bockar av att du har koll på läget.

På två sidor finns texter med siffror. De hör till korsordet. Varje siffra kan kopplas till ett *huvudord* som har att göra med *advent, lucia, jul* osv. Alla ord som är skrivna med VERSALER är anagram av samma ord. Kasta om bokstäverna tills du hittar rätt ord till rätt siffra i korsordet. Vi testkör ord nummer 2:

2) Han brukar komma farande på skyarna, göra fartränder genom ETT MOLN JU. Är han lika populär som förr? NEJ MOTLUT är en term som beskriver hans försvagade status. Många tycker att julen har blivit alltmer NETTOLJUM, att den har förlorat sin forna hetta – mycket på grund av att han rubbar vår verklighetsuppfattning.

Har du löst ordet? Kolla korsordet. Stämmer det?

ETT MOLN JU, NEJ MOTLUT och NETTOLJUM är anagram och innehåller samma bokstäver som JULTOMTEN. Som du ser är det bara skruvade anagram och tolkningar som erbjuds. Men ifall det är just ett mer skruvat liv du behöver, hittar du mer när du bläddrar vidare. Att ge sig i kast med anagram är ett suveränt sätt att utveckla sin kreativitet. Gör det!

Att argumentera för ett enfaldigt anagram – övertyga om att förklaringen är rimlig – är en retorikövning så god som någon. Vi gör det hela tiden: Vi motiverar och argumenterar för att våra idéer ska tas på allvar, att de behövs. Att de är bäst. Tänk på, att med en tillräckligt trovärdig motivering kan du övertyga om nästan vad som helst. Träna. Men säkra dig i retorikens grunder – *etik, passion* och *logik*. Då når du långt på riktigt.

Förresten, vill du vinna något som tack för att du suttit i soffan och vilat? Det hoppas Ellen Z Kommunikation, som drar tre vinnare. För att vara med i utlottningen gör du så här: I korsordet finns **tio gula rutor**. **Bilda ett ord** av bokstäverna i de gula rutorna. **Skicka** det rätta ordet tillsammans med namn, telefonnummer och e-postadress senast 7/1 2015. Hör av dig på något av följande sätt: meddelande på Facebook, e-brev till kontakt@ellenz.se eller sms till 0705-82 42 02. Vinnarna meddelas personligen 8/1 2015.

Nyårskrönikan är en förlängning av idén med anagram. I denna slutkläm snuddar jag bland annat vid *retorik, kreativitet* och *livsfrågor* – tre områden som stärker vår personlighet, vår kommunikation och våra relationer.

Tack för ett spännande 2014. Det har varit ett nöje att kommunicera med dig. Väl mött 2015!

Slutkläm eller En udda nyårskrönika

Om du har löst korsordet är du nu van att rådbråka ett och annat anagram. Jag tycker nog att *anagram* och *kalejdoskop* pröglar vår tillvaro rent allmänt. ”Men va, är det här mitt liv? Vad har hänt? Känner inte riktigt igen mig.”

Ett år är långt. Många schackpjäser hinner flyttas. Tolv månader i kalejdoskopet – och vi är förvirrade.

Ärligt talat, jag tror att vi *är* anagram. Och vi lever i kalejdoskop. Vi är samma personer år efter år, men beroende på hur tillvaron vrids, betar sig speglarna som i lustiga huset och vi tvingas ständigt se oss själva i nya perspektiv. Vi blir förvånade, förfärade och förtjusta. That’s life.

Ta till exempel påståendet **DETTA ÄR MITT LIV**.

Hur har du det i ditt liv? Lätt att kolla. Vi slänger in anagrammet **DETTA ÄR MITT LIV** i Kalejdoskop 2014 och skruvar lite på det för några tillbakablickar. Bokstäverna i **DETTA ÄR MITT LIV** kastas om och visas i andra kombinationer. Kanske känner du igen dig i några löpsedlar från året som gått. De är korta och kryptiska, på rubrikers vis:

MITT VAL ÄTER TID. Du har fattat ett svårt beslut. Det har slukat både dig och dina timmar.

VILADE I MITT TRÄT. En del relationer tog kraft under året. Bråk och trätande sög, men du tog ansvar och fann vila.

VÄLTRAT MITT IDE. Din boendesituation ställdes på ända och du fick finna nytt bo att inreda.

TVÄRDELAT MITT I. Jobbet har slitit ditt liv mitt itu. Du klyvs av förväntningar, måsten och egna önskningar.

MITT TRÄ AVLIDET. Det var tungt när en gren från ditt släkträd sågades av. Har du sört? Den som fuskar får göra om.

VIMLET TITTA DÄR. Hårt bokad kalender. Bara tid att vimla snabbt. Titta, där kommer dom. ”Hej hej! Bara bra och ni?”

TA DIT TÄT LIVREM. Skicka dit en livlina! Du engagerade dig i en människa med krympt ekonomi. Det var fint.

VIMLAT I ETT TRÄD. Vilket kul semesterfoto av dig! Rynkan i pannan syns inte och du är på G. Men så glad du ser ut!

TÄRD MATELIT TVI. Du kollade några dieter. Men tvi, du såg att de lyckade inte var lyckliga. Så du åt det du tyckte om.

MÄT DETTA VIRILT. Dessa ständiga maningar om tävlan och värdering av manlig kraftfullhet. Nej, du måste inte.

RÄTTADE MITT LIV. Du kom till en punkt när du hanterade en viktig förändring. Var stolt.

VILAT TIMTRÄDET. Det växte högt. Kvävde dig. Men du vilade från att klättra i tidsträdet under en period. Det behövde du.

2014. Inte så illa va.

När det gäller *nästa år* är det knepigt att få raka svar av kalejdoskopet. Låt oss ändå göra ett försök. Vi stoppar in anagrammet **DETTA ÄR MITT LIV** även i Kalejdoskop 2015. Och – det bjuder faktiskt på en förhandsvisning av två reflektioner:

MÄT TID RELATIVT. Du har lika mycket tid som andra. Men när du sätter den i relation till dina plikter känns den snålt tilltagen.

TÄT VITAL MERTID. Vill du ha ett vitalt år? Hur? Vill du ha mertid? Till vad? Inte omöjligt alls! Identifiera och prioritera.

Det var några snabba perspektiv av **DETTA ÄR MITT LIV**. Det kan kännas förutsägbart. Men det är långt ifrån statistiskt.

Jag önskar oss alla ett år med givande perspektivskiften – inom minst tre områden:

- **Livsfrågor** finns det gott om. Vad vi svarar på våra livsfrågor formar våra liv.
- **Retorik** handlar om konsten att nå fram med trovärdighet, engagemang, förnuft och förståelse.
- **Kreativitet** betyder nya vinklar och problemlösning. Förmågan att kunna byta perspektiv är grunden till all kreativitet.

Nu ska jag gå och värma glögen. Gör det du också. Själv kompletterar jag med en tryffel med 85 % mörk choklad; torkad, hackad ingefära; en försvarlig mängd lakritspulver och så flingsalt på det. 10 poäng! Eller *fina du*, som man säger på Facebook.

Allt gott!

Anagram till korsordet

- 1) Den morgontrötta finner ett förträffligt alternativ i denna aktivitet. Den har SÄNTS SAMMA TID så länge vi kan minnas. Den som inte orkar gå hemifrån kan slå på sin TV och erbjudas ett slags DISTANSSTÄMMA med ett oftast fint urval av sånger ur den kända julskatten. Det kan ändå bli trevligt där i divanen, på sitt sätt. Det är också en möjlighet för den som inte är helt kry, vill vara för sig själv eller som kanske har SMÅDAT SIN STAM och inte kan vistas i folksamlingar. Kan ju också finnas en och annan människa som nyss har blivit tvungen att flytta till en ny ort, och som tänker att detta är verkligen MIN SÄMSTA STAD någonsin. Men även den människan är välkommen att bege sig ut i kylan och ta sig till en sådan här vital sammankomst. Eller, som sagt, stanna hemma och delta via televisionen.
- 3) Då det är ofantligt mycket som ska göras inom en ynka julmånad, bör själva *startskottet* betraktas som en slags HINNAOAS. Den första högtiden ses gärna som en musikalisk paus där man med fördel hämtar andan innan allt ska börja hinnas och den äkta julbrådskan träder in. Ibland infaller inte nästa liknande oas förrän i samband med påsk.
- 4) De här betraktas som ess i svensk fikakultur. Och ESSET LUKTAR som regelboken bjuder. När man slår sig ner på kaféer UTE SES KLART och tydligt att kalendern har vänt blad. Halloweenpumpor göre sig icke besvär. Kaféerna är noga med att UTSE STARK EL så att gräddningen blir succéartad. Vill du SE ULTRASEKT eller fanatisk fikarörelse explodera på kort tid? Då är det nu du ska passa på. De här folkkära snurrorna klibbar i varje gom, men de förlorar i popularitet ganska snart – ungefär samtidigt som vi kan höra och SE RAKETSLUT på nyårsafton. Ett nytt år står för dörren. (Ut på catwalken spatserar minsann inga katter. Semlorna tar över! De dominerar till i slutet av mars. Då gör våfflan en tillfällig framstöt, och om påsken är sen gör semlan comeback några veckor. Med denna lätt svampiga sedvänja kommer vi att fortsätta att RUSTA SEKLET. År efter år. säsong efter säsong. Bulle efter bulle.)
- 5) Den här vältrimmade modellen påminner om en KULT ÖRTBAL. Ja, som en bal med ensilage fast mycket mindre och med mer färg. Men form-jämförelsen är inte helt fel. Basen består av animaliska ingredienser. Det kan säkert förekomma BRA ULLKÖTT i vissa varianter, men det är vanligare med djur utan krulligt hår. De finns förstås också som vegetariskt alternativ och kan väl då bäst beskrivas som en KALL ÖRTTUB som delas i lagom stora bitar, pressas mjuk i kanter och hörn och tillagas i valfritt stekflott. Att receptet till sådana är omtalat LÖKBRUTALT är väl känt.
- 6) Den här traditionen är gammal som gatan. Kan till och med vara något äldre. LIK SJUNKA till marken ett efter ett där förövaren drar fram. Offer filas och putsas i stora delar av världen när de plockas på denna, av många, så eftertraktade del. Men även om innehållet är flitigt förekommande i *tre små rätter*, ska man som turist inte förvänta sig att KINASKJUL i allmänhet är några slags filialer som levererar västerländska julbord. Man måste skilja på äpplen och päron. Och det är definitivt inte ett päron som sitter i gapet på det huvud som en gång basade över en sån här.
- 7) Den här samlingsplatsen är obligatorisk. BJUD ROTEL, bjud kunder, bjud vänner, bjud ovänner! Artärer och blodfetter beställer TURBOLEJD för att klara kvällen. Det är en intensiv tillställning där även LJUDET BOR. En omåttlig mängd ljud. Tal, sång, klirr och slurp. Alla kommer till detta med förväntan. Och lämnar det lätt plågade.
- 8) Denna folkkära lilla pryl kan ha alla möjliga storlekar och utformningar. Den används extra mycket i vintertid. Den förknippas ibland med olyckor. (SE SJUKTAL i valfri statistik.) Många gånger har den en viktig uppgift i traditionstyngda tåg runt december månads trettonde dag. Den gör stor nytta genom att hjälpa till med upplysningen av glämiga, snuviga körsångare som vandrar i mörkret, så att man lättare kan SE SJUK ALT, sopran, tenor och bas. Ibland är de så febriga att man kan STEKA LJUS på deras högblanka pannor. Om de inte hade haft en sån här att hålla i hade ytterligare några svimmat.
- 9) Ännu en omtyckt rätt står på spisen. GNYR GRISRÖSTEN? Nej, den här är vegetarisk, om än inte vegansk. Men låt oss enas om att i någon mån EN GRÖN GRIS STYR över denna anrättning som kan ätas både varm och kall. Familjen gemenskapar. SYSTEMEN GÖR RING av röda bär. Enligt EN SNYGG RIT RÖRS ingredienserna målmedvetet medsols av hennes matmoder. Klockan är 20.15. På TV4 ser farfadern hur Ernst stöter kardemumma, sniffar kanel – och *atjooo*. ERNST GÖR NYSGIR och tar en svängom framför den vedeldade bakugnen som han borstat med enris bundet till en hjärtkvast. Han berättar att han med sin piruett GÖR RYSSRETNING för att hålla den ryska björnen på avstånd från julbordet. Näst sist i programmet zoomar kameran in när ERNST GÖR ISGRYN som han sedan dekorerar staketet med. Allra sist äter Ernst av den goda smeten i grytan.
- 10) Värmen från vänner. Som en varmröd, LÖSBAR ELDSTAD att bära med sig. Den typen av värme som inte har en etikett med påskriften ”SLADD BÖR LETAS”. Den sladdlösa värmen från vänner. I denna varma gemenskap händer det att det finns andra varma, röda element. Den röda färgen kan vid första påseendet förfära. Föra tankarna till svåra sjukdomar och blodvite. Kanske man SER SALTAD BÖLD som spricker. Det gör ont att se. Men, det var ingen infektion, någon BÖLD TRASSLADE inte. Den var den röda färgen av en omtyckt gröda som ofta gäckar oss. Vännen Mats bodde flera dygn på franskt sjukhus för sina blödande besvär, som läkarna såg mycket allvarligt på. Fint att han så småningom kunde synka matintag med fysiska reaktioner. Lättnaden fick Paris närområde att andas ut. Tänk på detta! Om en hel STADSDEL BÖLAR bör du fråga om folket har intagit en sådan här blandning.

11) Detta är fina grejer! Denna utsökta skapelse förvrider de mest begåvade. Det är annat än en FET OFYLLD CHARK där FEL DOFT HYCKLAR. Alla vill ha! Inte osannolikt att greve Bernadotte af Wisborg skapade löpsedlar när han brådstörtat lämnade uppdrag i Centralafrika, för att begäret efter denna delikatess blev honom övermäktigt: ”FOLKE FLYR TCHAD”. Nej, inte osannolikt alls. (Och det har hänt mer än en gång att CHEF TAR LYDFOLK när den kemiska balansen rubbas, suget blir för starkt och chefen löper amok; men i fullt friska fall sorteras denna njutning i FACK ROFYLLDHET.)

12) Att ägna sig åt denna syssla kräver engagemang. Viktigt att vara känslig och stilmedveten: Välj med omsorg, väg för och emot, och SKILJ PLUMPAR från det litterärt högtstående. Tyvärr står inte adressatens tacksamhet i proportion till det myckna arbete som avsändaren lagt ner. Som givare kan man därför endast förvänta sig att bli uppkallad till en mycket MJUK PRIS-PALL av vadd/skumtomtar och få ytterst lågmälda tacktal. Det känns som om ens lingvistiskt dekorerande och sirligt designande JULARM KLIPPS rakt av. Ingen verkar läsa. De sliter upp pappret och nickar gillande till fel person.

13) Det är inte bara roligt så här års. Tvärtom är det många som mår dåligt. Kanske tänker du på frustrationen över julrosor som aldrig vill dö. En sådan SEG ROS TÄNJS till sitt yttersta, men uppvisar ändå samma livsglädje. Eller eländet med glöggen i mattan. Glögg som har lagt sig tillräkta för att stanna. Nej, det handlar inte om det. Det där är materia. Låt oss höja nivån och prata om när ENS SORG JÄST sig så hög att man tappar modet. När man inte får gå först detta året heller. När man åter blir förpassad längst bak i ledet. När normen liksom knådar en tillsammans med SORGENS JÄST. En sådan kan ha det väldigt tungt.

14) Det är inte ovanligt att PARKERA KOPP med glögg i anslutning till sådana. Formerna kan vara groteska. KROPPAR PEKA åt olika håll och krumbuktat sig helt utanför mallen. Många känner sig vänliga. Men flottiga. ARK PEKAR OPP och kan hanteras medelst pincettgrepp. Men hjälp av dessa pappersark kan den flottiga bekämpa sin flottighet på ett vinnande sätt.

15) Tangenterna surar efter ledigheten. Skriver långsamt: *Tack till advent, jul, nyår*. Punkt. Sista dagen för säsongen. Trycker GODNATT ENTER. Slut. Dags nu. Borsta upp barren. Skrapa stearin. Tämj tiden. Anpassa till dagligt liv. TAG NED TORNET som Ikea hjälpte oss att bygga redan i oktober. Avlägsen jobbstart i morgon. Anropar kunnig AGENT ROND ETT inför 7/1 2015.

16) Minst SJU GRANLOFT står tomma, eftersom resurserna behövs på annat håll. Själva FLORAN GJUTS (eller hur man nu ska beskriva det) rakt ner i just en sån här mörk avgrund, gärna i ful plast med rostiga detaljer. Det här är ett tålmodsprövande arbete så man kan med fördel gnola på en LUGN STROF JA. I andra änden av floran placerar många en typ av GUL ROSFJANT, fast mycket torrare och hårdare än en ros. Man kan också säga att floran TOG JULFRANS på sig; en frans med glitter och glamour. Floran kan knappt andas på grund av alla oäkta smycken som tynger, så den flämtar ”JAG SNOR LUFT” och roffar åt sig av syret som är avsett för stearinljusen. Människorna är redan den tjugofemte trötta på det stora åbäket som de ideligen slår tårna i, vilket ovillkorligen leder till att de också blir blöta om strumporna. De tar en näve nötter till, plockar ytterligare en handfull barr ur sina fuktiga strumpor, tänker framåt mot barmark, grill och nya roséboxar – och vågar säga som det är: ”SNART GOLF JU”.

17) Visst är detta en gammal företeelse, men att tänka sig att redan ett fornnordiskt kultursällskap som VALKRETSEN EDDAN ska ha använt en sådan här, det är nog att hoppas på för mycket. För att framställa material till den är det nödvändigt att någon till att börja med SLAKTAR NED VEDEN. Men innan en sådan här är klar att användas följer många steg.

18) Men detta vakuum! Det är för tyst på vintern. Det finns plötsligt inte ett enda KLÄNGÖRA med hammare, städ och stigbygel i trim. Tyst och mörkt. Var är alla? Karga landskap har blivit dränerade på allt väsentligt. De är som LÖKÄNGAR som ingen mer än löken vill vistas på. Eller ögrupper i södra ishavet som har tömts på levnadsglada, lallande pingviner. Var finns den tjänsteman som har ansvar för att mejla en ARG ÖLÄNK så att pingvinerna börjar musicera igen? Och vad ska vi göra med våra torra ÄLGÖKNAR där inga älgar råmar sedan älgjakten? Att KLÄ GRANÖ och björkfjäll med småfåglar och framtidstro, vem är på? Det är lika modfällt varje domsöndag. Vad göra? Ge upp lite snyggt? Gå i ide? Kapa ett plan till södern? KRÄNGA ÖL? Vintern är som klisterremсор för flugor. Mörkret slurpar i sig. Samlar förtegenhet, missmod och vintereksem på en klibbig rad. Tysta protester. Fast ändå. Det räcker att stå ut en ynka vecka efter domsöndagen. Då. Då fräser adventsveken ifrån. Glöggen puttrar i en svår tonart. Hyacinterna gnisslar sig ur sitt trånga skal. Det är icke-tystnad som hörs. Efter domsöndagen råder äntligen och åter icke-tystnad. En musikalisk grupp har dammat av vingarna och lyfter över bråte och svärta. Gör upp med vakuumet. Tar för sig. Argumenterar för alternativ. KÄRA LÖGN, tack och hej. Nu hörs andra röster.

19) Denna karaktär spelar huvudrollen i installationer som görs i många julhem. Det finns en del djur inblandade här. ”RENBUSS JA!” tänker du, fast du menar nog en slags förstärkt släde med renar. Men då tänker du fel. Nåväl, själva scenentrén för den här personen spred sig förvånansvärt snabbt, trots avsaknad av Instagram och snapshots. Men vad hände egentligen? Det blev en massa uppmärksamhet. Ganska stort antal besökare. BUSSAR NEJ. Fanns inte. Presenter och andra överraskningar – ja – fast SNUS EJ BRA som donation till stjärnan. En konkurrent var oerhört missnöjd med ståhejet. Han kände sig hotad och skrek att han skulle krossa sin motståndare. För att säkert lyckas ville han utplåna alla av samma längd och bredd: ”SE SJU BARN ska jag förgöra. Nej, det räcker inte. Jag vill ta alla här i stan!” Ett sådant lindat litet knyte är ett måste i mångas hem runt 24–25 december.

